
Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2015:3

Utredning om huvudmannaskap för begravningsväsendet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:50 om att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om huvudmannaskapet för begravningsväsendet. Kyrkorättsutskottet finner att det saknas skäl att ompröva utskottets tidigare ställningstaganden i frågan om huvudmannaskapet för begravningsverksamheten. Det saknas därför också behov att tillsätta en utredning av det slag som motionären efterfrågar. Kyrkorättsutskottet föreslår att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:50.

Motionens förslag

Motion 2015:50 av Dag Sandahl, Utredning om huvudmannaskap för begravningsväsendet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om huvudmannaskapet för begravningsväsendet.

Bakgrund

Huvudman för begravningsverksamheten är, enligt begravningslagen (1990:1144), den församling eller kyrkliga samfällighet inom Svenska kyrkan eller – efter särskilt beslut av regeringen – den kommun, som är skyldig att anordna och hålla allmänna begravningsplatser för dem som är folkbokförda inom visst geografiskt avgränsat förvaltningsområde. Det finns en huvudman inom varje förvaltningsområde. (Prop. 1998/99:38 *Staten och trossamfunden – Begravningsverksamheten, kulturminnena, personalen, avgiftsbetalningen m.m.*, s. 98).

I 1 kap. 1 § begravningslagen definieras innehållet i begreppet begravningsverksamhet som ”de olika åtgärder som har direkt samband med förvaltningen av allmänna begravningsplatser”. I 9 kap. 6 § finns vidare en uppräkningslista av vilka tjänster som huvudmannen ska tillhandahålla utan kostnad för ett dödsbo. Begreppet begravningsväsendet är dock inte reglerat i begravningslagen, men anses normalt vara vidare än begreppet begravningsverksamhet. I begravningsväsendet inkluderas även åtgärder och tjänster i samband med begravning som inte inkluderas i begravningsavgiften, t.ex. anordna begravningsceremoni, gravskötsel och att svepa och lägga den avlidne i kista. (A. prop. s. 98).

I Kyrkoberedningens slutbetänkande *Staten och trossamfunden* (SOU 1994:42) föreslogs att Svenska kyrkan även efter relationsförändringen mellan kyrkan och

staten ska vara huvudman för begravningsverksamheten. Som skäl anfördes att någon kritik mot den dittills gällande ordningen inte förekommit och att de borgerliga kommunerna i sina remissyttranden motsatt sig att som obligatorisk uppgift handha begravningsverksamheten. I regeringens efterföljande förslag till principbeslut om relationsförändringen, *Ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan* (prop. 1995/96:80), föreslogs sedermera att huvudmannaskapet för de allmänna begravningsplatserna skulle ligga kvar hos Svenska kyrkan, vilket också blev riksdagens beslut. I propositionen anfördes bl.a. att kyrkan sköter förvaltningen av sina begravningsplatser på ett föredömligt sätt, att flertalet kyrkogårdar d.v.s. begravningsplatser är belägna på kyrkotomter och att det finns ett starkt stöd för denna ordning bland remissorganen. I principbeslutet fastslogs även att finansieringen av begravningsverksamheten skulle vara lokalt förankrad och vara en del av kyrkoavgiften för dem som är medlemmar i Svenska kyrkan. Det senare har dock delvis förändrats därefter, bl.a. på initiativ av Svenska kyrkan, se Kyrkorättsutskottets betänkande *Huvudmannaskap för begravningsverksamheten* (Kr 2013:6) för en närmare redogörelse.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Vid kyrkomötet år 2003 behandlades en motion där Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten berördes (motion 2003:20). Kyrkomötet avslog motionen på förslag av Kyrkorättsutskottet. Utskottet menade att Svenska kyrkan ombesörjer begravningsverksamheten på ett bra sätt, att verksamheten är ett naturligt inslag i kyrkans verksamhet samt att de skäl som låg till grund för beslutet om den nuvarande ordningen inte har förändrats (Kr 2003:4).

Vid kyrkomötet år 2004 behandlades ett förslag om att driva frågan att förmå regeringen utreda ett annat huvudmannaskap för begravningsverksamheten för icke-kristna trosbekännare (M 2004:6). Även denna motion avslogs på förslag av Kyrkorättsutskottet, som anförde att Svenska kyrkan har anförtratts uppgiften av staten, att det inte framförts några önskemål från samhällets sida om en ändring och att det därmed inte är en angelägenhet för Svenska kyrkan att ta initiativ till en förändring (Kr 2004:3).

Vid kyrkomötet år 2013 behandlades slutligen en motion där det föreslogs att kyrkostyrelsen skulle utreda konsekvenserna av ett förändrat huvudmannaskap för begravningsverksamheten (M 2013:59). Kyrkomötet avslog motionen på förslag av Kyrkorättsutskottet, som anslöt sig till vad kyrkomötet tidigare uttalat och menade att det saknas skäl att utreda eventuella konsekvenser av ett förändrat huvudmannaskap (Kr 2013:6). Utskottet anförde att Svenska kyrkan alltjämt ombesörjer begravningsverksamheten på ett bra sätt, att den är en naturlig och viktig del i Svenska kyrkans arbete och att de skäl som låg till grund för beslutet om den nuvarande ordningen alltjämt är bärande.

Behandling i Sveriges riksdag

Riksdagen har vid motionsbehandling vid ett antal tillfällen, senast under riksåret 2013/14, behandlat frågan om Svenska kyrkan som huvudman för begravningsverksamheten. Samtliga motioner har på förslag av konstitutionsutskottet avslagits med motiveringen att det saknas skäl att förorda en ändring eller omprövning av relationerna mellan staten och Svenska kyrkan (Riksdagens betänkanden 2013/14:KU27, 2011/12:KU12, 2008/09:KU7, 2002/03:KU20 och 2000/01:KU1). Under riksåret 2014/15 har ytterligare en motion inlämnats (M 2014/15:2540 *Separera kyrkan från*

staten). Motionen har inte ännu beretts av något av riksdagens utskott, men är till sitt innehåll identisk med en motion som avslogs under riksåret 2013/14 (se 2013/14:KU27).

Kr 2015:3

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:50.
--

I motionen föreslås att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om huvudmannaskapet för begravningsväsendet. I motionen lyfts bl.a. frågor om Svenska kyrkan som huvudman för begravningsverksamheten i ett alltmer mångkulturellt samhälle. Kyrkorättsutskottet konstaterar att samhället på många områden präglas av olika kulturer och religioner, vilket innebär att Svenska kyrkans huvudmän vid fullgörandet av sina uppgifter inom begravningsverksamheten också möter många olika begravnings seder, såväl religiösa som icke-religiösa. Det finns enligt utskottets mening inte några andra indikationer än att Svenska kyrkan, såväl ur detta som ur andra perspektiv, anses fullgöra huvudmannaskapet för begravningsverksamheten väl och med ett stort förtroende. Kyrkorättsutskottet kan konstatera att Sveriges riksdag så sent som under riksåret 2013/14 vidhållit sitt tidigare ställningstagande att det saknas skäl att förorda en ändring eller omprövning av relationerna mellan staten och Svenska kyrkan. Mot bakgrund av detta och vad som i övrigt anförts saknas det således skäl att ompröva Kyrkorättsutskottets tidigare ställningstaganden i frågan om huvudmannaskapet för begravningsverksamheten (Kr 2013:6 och däri hänvisade betänkanden). Detta innebär vidare att det också saknas behov av att tillsätta en utredning av det slag som motionären efterfrågar. Kyrkorättsutskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Uppsala den 24 september 2015

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.